

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัยเรื่องบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหาร และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ครั้งนี้ผู้วิจัยสามารถสรุปผลโดยมีหัวข้อ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายในการวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะในการวิจัย

ความมุ่งหมายในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา วิทยฐานะ ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

สมมติฐานการวิจัย

บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีความแตกต่างกัน เมื่อจำแนกตาม ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา วิทยฐานะ ระดับการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย
  - 1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษา ปีการศึกษา 2556 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำนวน 1,848 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 329 คน ใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) จากนั้นทำการสุ่มอย่างง่ายโดยวิธีจับสลาก ได้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 127 คน และ ครู จำนวน 202 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (questionnaire) เกี่ยวกับบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะ เป็นแบบสำรวจรายการ (check list)

ตอนที่ 2 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีลักษณะเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ

สำหรับการหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่านได้ตรวจสอบแล้วได้ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.89 แล้วนำไปทดลองใช้ (try out) กับผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสถานศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างการวิจัยในครั้งนี้ จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้ง 30 ชุด มีค่าเท่ากับ .878

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยยื่นหนังสือเพื่อขออนุญาตผู้อำนวยการสถานศึกษาของกลุ่มตัวอย่างเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล โดยนัดหมายการรับคืนด้วยตนเอง ได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบจำนวน 329 ฉบับ แล้วนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์เพื่อแปลความหมายของข้อมูลมี ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้ความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) และวิเคราะห์ระดับความคิดเห็น ใช้ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบความเรียง

2. สถิติเชิงอ้างอิง ใช้ทดสอบสมมติฐาน เพื่อเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผู้ปกครอง โดยใช้การทดสอบที (t-test) สำหรับข้อมูล 2 กลุ่ม ที่เป็นอิสระแก่กัน ได้แก่ ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษาและระดับการศึกษา สำหรับวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (one-way ANOVA) โดยการทดสอบเอฟ (F-test) สำหรับข้อมูล มากกว่า 2 กลุ่มขึ้นไป ได้แก่ วิทยฐานะ ขนาดของสถานศึกษา และประสบการณ์การปฏิบัติงาน เมื่อพบความ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทดสอบเป็นรายคู่โดยใช้การทดสอบของเชฟเฟ (Scheffe' s Method)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ศึกษาบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ผลการวิจัยปรากฏ ดังนี้

1. บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านบทบาทในการเป็นนักพูด 2) ด้านบทบาทในการเป็นตัวแทน 3) ด้านบทบาทในการแก้ปัญหา 4) ด้านบทบาทในการสอนงาน 5) บทบาทในการปฏิบัติงานเป็นทีม 6) บทบาทในการบริหารงาน 7) ด้านบทบาทในการเป็นนักเจรจาต่อรอง และ 8) ด้านบทบาทในการเป็นผู้สร้างทีมงาน

1.1 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการเป็นตัวแทน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) เป็นแบบอย่างในการบริหารงานที่เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงในทุกสถานการณ์ 2) สามารถถ่ายทอดเรื่องราวที่เกิดขึ้นและสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงให้กับผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับทราบ และ 3) วางแผนในการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ให้สามารถดำเนินลุล่วงไปด้วยดี ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ร่วมกับผู้อื่นในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา

1.2 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการเป็นนักพูด ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ผู้บริหารสามารถสื่อสารให้ผู้ใต้บังคับบัญชา ทราบถึงคำสั่งที่ได้รับอย่างชัดเจน 2) มีการสื่อสารโดยการใช้พฤติกรรมทางกายหรือทางอารมณ์เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี และ 3) ให้เกียรติเพื่อนร่วมงานโดยการรับฟังความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงานทุกคน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการสื่อสารโดยการใช้วาจาอย่างเหมาะสม เช่น คำพูด คำสั่งด้วยวาจา การสัมภาษณ์ การอภิปราย การประชุม ฯลฯ

1.3 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการเป็นนักเจรจาต่อรอง ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) มีการสื่อสารโดยการใช้พฤติกรรมทางกายหรือทางอารมณ์เพื่อสร้างมนุษยสัมพันธ์ที่ดี 2) มีทักษะในการใช้อำนาจบริหารที่มีอยู่มาใช้ในการ

ต่อรอง หรือความเห็นชอบในการเปลี่ยนแปลงข้อเสนอที่องค์กรทำกับหน่วยงานภายนอก และ 3) มีความสามารถในการใช้จิตวิทยาในการพูดโน้มน้าวผู้ฟังให้คล้อยตามความคิดเห็นของตนเองได้ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ มีการใช้พฤติกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

1.4 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการเป็นผู้สร้างทีมงานในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ส่งเสริมและพัฒนาการะบบการทำงานเป็นทีมหรือกลุ่มให้มีความเหมาะสมกับองค์กร 2) ส่งเสริมให้เกิดการรวมพลัง การผลักดัน เพื่อให้งานบรรลุตามเป้าหมาย และ 3) จัดรวมกลุ่มทำงาน ประสานงาน และช่วยเหลืออย่างเต็มความสามารถ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ การปฏิบัติงานในแต่ละครั้งมีเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน

1.5 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการปฏิบัติงานเป็นทีมในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) มีความไว้วางใจต่อผู้ร่วมงานและผู้ใต้บังคับบัญชา 2) ปรับสภาพในการทำงานโดยการสร้างบรรยากาศให้มีความสุขร่วมกัน และ 3) ผู้นำและผู้ปฏิบัติงานเกิดความพึงพอใจเมื่อได้ทำงานร่วมกัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ ผู้นำให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ต่อผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

1.6 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการแก้ปัญหา ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) นำความรู้ ทักษะ ประสบการณ์ มาเป็นส่วนในการร่วมแก้ไขปัญหา 2) มีการประชุมชี้แจงเกี่ยวกับการแก้ไขปัญหอย่างชัดเจน และ 3) สามารถหาทางออกให้แก่คู่กรณีที่มีความขัดแย้งได้โดยไม่ก่อให้เกิดประเด็นความขัดแย้งขึ้นใหม่ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ สามารถหาสาเหตุของปัญหา และมีแนวทางแก้ไขปัญหโดยใช้หลักการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหานั้น ๆ

1.7 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการสอนงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) มีติดตามประเมินผลการปฏิบัติงานภายหลังจากที่ได้สอนงานไปแล้วอย่างต่อเนื่อง 2) ชี้แจงวัตถุประสงค์ของการทำงานที่ชัดเจน และ 3) มีการถ่ายทอดความรู้ ความสามารถ อย่างจริงใจ และเปิดเผย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับ

สุดท้าย ได้แก่ มีการแนะนำให้คำปรึกษา และช่วยเหลือ ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ

1.8 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านบทบาทในการบริหารงาน ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่าส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยเรียงค่าเฉลี่ย 3 ลำดับจากมากไปน้อย คือ 1) ผู้บริหารเรียนรู้ที่จะปรับตัว ปรับพฤติกรรมของตนเองให้เหมาะสม โดยอาศัยทั้งทักษะ ความรู้ ความสามารถและประสบการณ์เฉพาะตัว เพื่อจะได้นำไปสู่ผลสำเร็จของงานตามที่มุ่งหวังไว้ 2) มีวัตถุประสงค์การทำงานและเป้าหมายที่ชัดเจน ผู้บริหารมีการเรียนรู้หลักการ ทฤษฎี กระบวนการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง และ 3) มีการมอบหมายงานที่ตรงตามศักยภาพของผู้ปฏิบัติงาน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยลำดับสุดท้าย ได้แก่ สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

2.1 การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทในการเป็นตัวแทน ด้านบทบาทในการเป็นนักพูดและด้านบทบาทในการแก้ปัญหา ด้านบทบาทในด้านการบริหารงาน และด้านบทบาทในการเป็นนักเจรจาต่อรองและด้านบทบาทในการสอนงาน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีแตกต่างกัน

2.2 การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามวุฒิการศึกษา ภาพรวม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านบทบาทในการเป็นตัวแทน ด้านการสอนงานและ ด้านบทบาทในการบริหารงาน มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่มีแตกต่างกัน

2.3 การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามวิทยฐานะ ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.4 การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เมื่อจำแนกตามขนาดสถานศึกษา ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้าน พบว่า ด้านบทบาทในการเป็นตัวแทนมี และด้านบทบาทในการเป็นนักเจรจาต่อรอง มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือไม่แตกต่างกัน

2.5 การเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ในภาพรวม ไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านทุกด้านพบว่า ด้านบทบาทในการเป็นตัวแทน และด้านบทบาทในการบริหารงาน มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ที่เหลือไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยเรื่อง บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่ได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ใน 8 ด้าน ดังนี้

1.1 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในด้านบทบาทในการเป็นตัวแทน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการเป็นตัวแทนของผู้บริหารต้องทำงานร่วมกับผู้อื่นตลอดเวลา หากผู้บริหารไม่สามารถร่วมกับผู้อื่นในการปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้ย่อมทำให้ถูกมองว่าไม่สามารถเป็นตัวแทนขององค์กรได้ดีเท่าที่ควรตามบทบาทหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายตามตำแหน่ง แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ไกรพจน์ บุญประเสริฐ (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษา บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ช่วงชั้นที่ 1-2 ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาญจนบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) บทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมการดำเนินงานในสถานศึกษา ในฐานะที่เป็นนิติบุคคล โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.2 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 2 ในด้านบทบาทการเป็นนักพูด อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารยังไม่สามารถเป็นนักพูดที่ดีเท่าที่ควรจะเป็น ซึ่งในบทบาทการเป็นนักพูด ต้องมีการสื่อสารโดยการใช้วาจาอย่างเหมาะสม เช่น คำพูด คำสั่งด้วยวาจา การสัมภาษณ์ การอภิปราย การประชุม ฯลฯ ต้องมีความชัดเจนเข้าใจได้ สามารถสื่อสารให้แก่ผู้ฟังเข้าใจ แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ รัชชชัย มีประเสริฐ (2550, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามทัศนะของผู้บริหาร ครู และกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสิงห์บุรี ด้านการสื่อสารในภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.3 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในด้านบทบาทในการเป็นนักเจรจาต่อรอง อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารไม่มีการใช้พฤติกรรมเพื่อสร้างความร่วมมือในการปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเท่าที่ควร และในการเกิดความขัดแย้งที่ต้องหาข้อสรุป ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นของคู่เจรจาอีกฝ่ายหนึ่งก่อนที่จะหาข้อสรุปร่วมกัน เพื่อให้การทำงานขององค์กรประสบผลสำเร็จ แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ จูติพงษ์ คล้ายไยทอง (2549, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 พบว่าผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระบุรี เขต 1 มีพฤติกรรมภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารใน 5 ด้าน คือ การสร้างและการสื่อสารวิสัยทัศน์ การเป็นแบบอย่าง การกระตุ้นการใช้ปัญญา การมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายคน และการจูงใจเชิง دلใจ

1.4 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในด้านบทบาทในการเป็นผู้สร้างทีมงาน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการทำงานของผู้บริหารยังขาดเป้าหมายและวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ บรรจบ อินทร์จำ (2547, หน้า 92-93) ได้ศึกษา คุณลักษณะผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครสวรรค์ เขต 3 พบว่า 1) คุณลักษณะผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ศึกษานครสวรรค์ เขต 3 ด้านการทำงานเป็นทีม ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการสื่อสาร ภาพรวมทั้ง 3 ด้าน มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

1.5 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในด้านบทบาทในการปฏิบัติงานเป็นทีม อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้ความช่วยเหลือ ให้คำปรึกษา ต่อผู้ปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ ยังอยู่ในระดับน้อยเกินไป ทำให้ทีมงานไม่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายที่วางไว้ แต่ไม่สอดคล้องกับผลงานวิจัยของทิพรัตน์ โหรรักษ์ (2550, บทคัดย่อ) ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการสร้างทีมงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 จากการศึกษาพบว่า การสร้างทีมงานของครูโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจะเขียงเทรา เขต 1 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

1.6 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในด้านบทบาทในการแก้ปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารไม่สามารถหาสาเหตุของปัญหา และมีแนวทางแก้ไขปัญหาโดยใช้หลักการที่เหมาะสมกับสภาพปัญหานั้น ๆ ได้ทันที่ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของบังอร อินทราณี (2546, หน้า 95) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา กับการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ในสังกัดเทศบาลเขตการศึกษา 5 ผลการวิจัยพบว่า ด้านคุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาซึ่งแบ่งเป็น 6 ด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน

1.7 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในด้านบทบาทในการสอนงาน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารยังขาดการแนะนำให้คำปรึกษา และช่วยเหลือ ในการปฏิบัติงานของผู้ปฏิบัติงานอยู่เสมอ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาไม่สามารถปฏิบัติตามแนวทางการปฏิบัติงานที่ถูกต้องได้ แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของเพิ่มศักดิ์ เพิ่มประยูร (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษา เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี ในภาพรวมและทุกรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ 1) ด้านบุคลิกภาพ 2) ด้านทักษะ และ 3) ด้านการจูงใจ

1.8 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ในด้านบทบาทในการบริหารงาน อยู่ในระดับปานกลาง ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะ ผู้บริหารไม่สามารถปรับเปลี่ยนกระบวนการทำงานให้ทันกับสถานการณ์อยู่ตลอดเวลา แต่ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ประชากุล (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่าตัวแปรทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการเตรียมพร้อมของสถานศึกษา ด้านการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ด้านการนิเทศ กำกับ ติดตาม และประเมินผล ด้านการสรุปผลการดำเนินการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษา และด้านการปรับปรุงการบริหารจัดการหลักสูตรสถานศึกษาพบว่ามีบทบาทอยู่ในระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่มีสถานภาพที่แตกต่างกัน ดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษานั้น เป็นนโยบายที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดระเบียบการปฏิบัติงานมาให้ผู้บริหารและครูทุกโรงเรียนต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นจึงทำให้ตำแหน่งหน้าที่ใน

สถานศึกษาจึงไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดในบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ รัตนา พันธุ์วิไล (2547, บทคัดย่อ) ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคาทอลิก ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษาคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนสถานศึกษาคาทอลิก ที่มีตำแหน่งต่างกันมีความคิดเห็นต่อภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาคาทอลิก สังฆมณฑลอุบลราชธานี โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

2.2 จำแนกตามวิทยฐานะ ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู พบว่า ไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากวิทยฐานะเป็นเพียงการแบ่งระดับขึ้นในการปฏิบัติงานเท่านั้น ก็โดยเนื้อแท้ของปฏิบัติงานแล้วไม่ว่าจะมีวิทยฐานะในระดับใดก็ต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะครู ดังนั้นจึงทำให้ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษาไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดในบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา และไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิทยา ประชากุล (2548, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารหลักสูตรสถานศึกษา ของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อทำการเปรียบเทียบโดยจำแนกตามตำแหน่งพบว่า มีความแตกต่างกัน

2.3 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการศึกษาในแขนงต่าง ๆ หากมีการศึกษาอย่างลึกซึ้งย่อมทำให้ผู้ศึกษามีทัศนคติและมุมมองที่แตกต่างกันออกไป (พนม พงษ์ไพบูลย์, 2539, หน้า 23) การศึกษา คือการสร้างความรู้ความสามารถมีทักษะพื้นฐานที่จำเป็นมีลักษณะนิสัยจิตใจที่ดีงาม มีความพร้อมที่จะต่อสู้เพื่อตนเองและสังคม มีความพร้อมที่จะ ประกอบการงานอาชีพได้ การศึกษาช่วยให้คนเจริญออกมา ทั้งทางปัญญา จิตใจ ร่างกาย และสังคม การศึกษาจึงเป็นความจำเป็นของชีวิตอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากความจำเป็น ด้านที่อยู่อาศัย อาหารเครื่องนุ่งห่ม และยารักษาโรค การศึกษาจึงเป็นปัจจัยที่ 5 ของชีวิต เป็นปัจจัยที่จะช่วยแก้ปัญหาทุก ๆ ด้านของชีวิตและเป็นปัจจัยที่สำคัญที่สุดของชีวิตในโลกที่มีกระแสความเปลี่ยนแปลงทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว และส่งผลกระทบต่อวิถีดำรงชีวิตต้องเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่นเดียวกันการศึกษายังมีบทบาทและความจำเป็นมากขึ้นด้วย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แมกนุสัน (Magnuson, 1971, pp. 78 – 91) ได้ทำการวิจัยคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษาในสหรัฐอเมริกา โดยจำแนกคุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาออกเป็น 2 ลักษณะได้แก่ 1) คุณลักษณะส่วนตัว คือ การมีความยุติธรรม ซื่อสัตย์ มีความรู้กว้างขวาง และมีอารมณ์ขัน 2) คุณลักษณะด้านวิชาชีพ คือ มีความสามารถในการติดต่อประสานงาน ด้านวิชาการบริหาร การตัดสินใจ และการรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลอื่น ๆ

2.4 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการปฏิบัติงานของบุคลากรในสถานศึกษา

ถูกกำหนดขึ้นเป็นระเบียบปฏิบัติราชการ ที่บุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องปฏิบัติตาม ดังนั้นจึงทำให้บุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่มีขนาดแตกต่างกันไม่มีความแตกต่างกันในเรื่องของความคิดในบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ไสว สายยศ (2552, บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การศึกษาบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา ครูปฏิบัติการสอนและครูวิชาการที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาขนาดเล็กและขนาดใหญ่มีความคิดเห็นต่อบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษาในการสนับสนุนการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุรินทร์ เขต 3 โดยรวมและทุกด้านไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.5 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน ของผู้บริหารสถานศึกษากับครู พบว่าไม่มีความแตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะประสบการณ์ที่แต่ละบุคคลได้รับก็มีความแตกต่างกันไปตามภารกิจของงาน ตำแหน่งงาน ทำให้แต่ละบุคคลได้รับประสบการณ์ที่แตกต่างกัน เช่น บุคคลที่ทำงานเกี่ยวกับกฎหมาย ก็จะมีความรู้และประสบการณ์เกี่ยวกับระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ เนื่องจากจะต้องนำมาใช้กับการทำงานได้มากกว่าผู้อื่น อาจนับได้ว่ามีประสบการณ์ในเรื่องของกฎ ระเบียบมากกว่าผู้อื่น บุคคลที่ทำหน้าที่เกี่ยวกับด้านการสอน (วิชาการ) ประสบการณ์ที่ได้รับก็จะได้รับเกี่ยวกับเรื่องวิชาการในการให้ความรู้กับนักเรียน หรือนิสิต นักศึกษา ซึ่งความรู้ที่ใช้ในการสอนก็ต้องเป็นความรู้ที่ทันสมัยกับโลกยุคปัจจุบัน ผู้ที่ทำงานในตำแหน่งครู หรืออาจารย์ จะได้รับประสบการณ์จากตัว ของนักเรียน นักศึกษาเองและประสบการณ์จากการได้อ่านหนังสือเพื่อนำความรู้มาสอนให้กับนักเรียนหรือนักศึกษา ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้เป็นบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน จึงทำให้ไม่มีความแตกต่างในมุมมองบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา แต่สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญตา ไล่เลิศ (2550, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาบทบาทของผู้บริหารในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ชั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า เมื่อเปรียบเทียบบทบาทของผู้บริหารโดยจำแนกประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่พบว่า ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

จากผลการวิเคราะห์บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูสังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 2 ผู้วิจัยขอเสนอแนะผลที่ได้จากการวิจัย ดังนี้

1.1 บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครู สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 นั้นในทุกด้านอยู่ระดับปานกลาง เพราะว่า ผู้นำในสถานศึกษาของผู้บริหารในการเป็นตัวแทนของสถานศึกษา นั้น ต้องได้รับการส่งเสริม คุณลักษณะในบทบาทภาวะผู้นำเพิ่มเติม เพื่อให้สามารถบริหารสถานศึกษา ให้เป็นแหล่ง ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ให้แก่นักเรียนให้จบออกไปอย่างมีคุณภาพ และเพื่อให้การ บริหารงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพผู้บริหารในยุคโลกาภิวัตน์จึงมีความจำเป็นที่จะต้อง ใช้ ภาวะผู้นำให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ โดยสามารถปรับตัวให้เหมาะสมกับทุก สภาพการณ์ได้ และใช้ความรู้ความสามารถของตนให้เกิดประโยชน์ต่อการบริหารงานอย่างมี ประสิทธิภาพด้วย

1.2 จากผลการเปรียบเทียบของสถานภาพส่วนบุคคลของผู้บริหาร และครู ที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง จะเห็นว่ามี ความแตกต่างกันของทัศนะที่มีต่อบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหาร สถานศึกษา ที่สังกัดเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 มีเพียงระดับการศึกษาเท่านั้นที่ ส่งผลต่อทัศนะในมุมมองบทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา นั่นก็แสดงว่า การศึกษามี ผลต่อความคิด สติปัญญาของมนุษย์ในการมองปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรทำการศึกษากการส่งเสริมคุณลักษณะบทบาทภาวะผู้นำให้แก่ผู้บริหาร สถานศึกษา

2.2 ควรทำการศึกษาผลที่เกิดจากการใช้บทบาทภาวะผู้นำของผู้บริหารในการ บริหารงานโรงเรียน